

arallegim

ELS LLIBRES
I LES COSESIGNASI
ARAGAYEvidències
científiques
de la
bondat

La pregunta és un clàssic: qui té raó, Hobbes o Rousseau? ¿L'home és un llop per a l'home o la civilització ens ha fet malbé perquè érem (som) essencialment bons? La filosofia moral fa temps que hi dona voltes. L'holandès Rutger Bregman no és filòsof, sinó historiador i periodista. I la seva aproximació a aquest gran interrogant està basada en el mètode de la curiositat, en la ciència i en el periodisme. S'ha posat a investigar, cas per cas, remenant en arxius i diaris, i parlant amb molts experts, els suposats experiments socials que haurien demostrat que per naturalesa som agressius, violents, egoistes. El resultat és el llibre *La humanitat, una història d'esperança*, traduït per Maria Rosich i publicat per Empúries. Com diu Yuval Noah Harari, autor que també defensa una visió positiva (més en concret, col·laborativa) de la condició humana, el de Bregman és un llibre que fa pensar.

Agafada de Hannah Arendt, la idea central d'aquest jove holandès –que ja va tenir un gran èxit global amb *Utopia per a realistes*– és que fins i tot quan actuem com a fanàtics malvats hem de disfressar els nostres actes i pensaments amb la bondat, ens hem de convèncer que ho fem per un bé superior. La injustícia necessita semblar justícia: d'això darrerament n'hem après força, oi, senyor Llarena? És molt humà creure en el que et convé, per això va bé dubtar, que és precisament el que fa Bregman: dubtar de la nostra cara fosca, no des d'un *wishful thinking*, sinó anant als fets.

RAQUEL MOSULL DEL CAMPO

Anem, doncs, a alguns exemples. A Noruega hi ha dues presons, les de Halden i Bastoy, en què els guardians no porten armes i comparteixen taula amb els reclusos. Si tractes bé la gent, la gent es comporta bé. La taxa de reincidència dels delinqüents noruecs és la més baixa del món. Les presons dels EUA, en canvi, s'han convertit en universitats del crim i gairebé una quarta part dels presos de tot el món són en centres nord-americans, que són tan durs i inhumans com el que veiem a les sèries, sí. Un altre cas: durant la Segona Guerra Mundial, els aliats van posar psicòlegs a estudiar el valor dels soldats alemanys per veure com podien minar-los la moral. La idea que eren fanàtics es va demostrar equivocada: lluitaven per un motiu molt més senzill, per camaraderia, per

amistat, donaven molt valor a la lleialtat de grup. La cúpula militar nazi ho sabia i feia tot el que podia per mantenir els amics junts. La política? La pàtria? Tot això quedava en un segon pla, igual com per a molts terroristes jihadistes hi queda la religió: la radicalització normalment és un procés entre amics, entre gent en qui confies i a qui estimes. Recordem els nois de Ripoll.

Seguim. Segons els estudis més recents, “a partir dels sis mesos els nadons ja coneixen la diferència entre el bé i el mal; i no només això, sinó que interioritzen el bé”. Però també és veritat que no els agraden les cares desconegudes. El mecanisme que ens converteix en l'espècie més amable (l'oxitocina) també ens pot fer la més cruel del planeta: amb els coneguts, amor; amb els desconeguts, desconfiança. Som l'única espècie que s'enrojola, que passa vergonya: estem fets per connectar amb els qui ens envolten, tot i que això no vol dir que no hi hagi pocavergonyes. En tot cas, com que no podem conèixer i, per tant, sentir empatia amb mitja humanitat, ens hem inventat mites que ens uneixin: les religions, les nacions, les empreses, l'esport... I a vegades en el remei hi ha la penitència.

Contra el que narra William Golding a *El senyor de les mosques*, si deixes dos grups de nois a la intempèrie, en una illa o al bosc, s'acabaran fent amics. Contra la idea del gen egoista, la majoria de les persones tendim a l'altruisme i l'ajuda mútua, especialment en situacions límit (desastres naturals, per exemple). Contra una tesi tan influent com la *Psicologia de les masses* de Gustave Le Bon, el gregarisme té més a veure amb la decència que amb el crim. I contra la suposada pulsio violenta, una advertència: “Hollywood té tan poc a veure amb l'autèntica violència com la pornografia amb el sexe. Els científics diuen que, en realitat, la violència no s'encomana, no dura gaire, i no és fàcil en absolut”.

La recomanació final de Bregman: foragiteu el cinisme i sortiu de l'armari, no us avergonyiu de fer el bé. Us anirà bé. ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Nosaltres, després

SÍLVIA SOLER

Univers
208 pàgines i 20 € 1/7

[2] Primera persona del singular

HARUKI MURAKAMI / Empúries

216 pàgines i 18,90 € 2/5

[3] On ets, món bonic?

SALLY ROONEY

Periscopi
390 pàgines i 18,90 € 2/5

[4] Sola

CARLOTA GURT

Proa
384 pàgines i 18 € 4/6

[5] Estructures profundes

JAIR DOMÍNGUEZ

Columna
224 pàgines i 18,50 € 8/6

NO-FICCIÓ

[1] Som dones, som lingüistes, som moltes...

M. CARME JUNYENT / Eumo

262 pàgines i 20 € 1/5

[2] L'imperi del dolor

PATRICK RADDEN KEEFE

Periscopi
720 pàgines i 23,90 € 2/5

[3] Paraules d'Arcadi

ARCADI OLIVERES

Angle
170 pàgines i 16,90 € 3/6

[4] Salvem els mots

JORDI BADIA I PUJOL

Rosa dels Vents
248 pàgines i 18,90 € 3/7

[5] Per què ser feliç...?

JEANETTE WINTERSON

Periscopi
258 pàgines i 17 € 6/15

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] La cuenta atrás para el verano

LA VECINA RUBIA / Cúpula

416 pàgines i 17 € -/1

[2] El italiano

ARTURO PÉREZ-REVERTE

Alfaguara
400 pàgines i 21,90 € 1/3

[3] De ninguna parte

JULIA NAVARRO

Plaza & Janés
432 pàgines i 21,75 € -/7

[4] Los vencesos

FERNANDO ARAMBURU

Tusquets
704 pàgines i 22,90 € 2/7

[5] Primera persona del singular

HARUKI MURAKAMI / Tusquets

280 pàgines i 18,90 € 2/2

NO-FICCIÓ

[1] Las recetas de Blanca

BLANCA GARCÍA-OREA HARO

Grijalbo
288 pàgines i 19,85 € -/1

[2] Encuentra tu persona vitamina

MARIAN ROJAS ESTAPÉ / Espasa

328 pàgines i 19,90 € 2/6

[3] No-cosas

BYUNG-CHUL HAN

Taurus
144 pàgines i 13,20 € -/1

[4] Yo, vieja

ANNA FREIXAS

Capitán Swing
182 pàgines i 17 € 1/5

[5] El infinito en un junco

IRENE VALLEJO

Siruela
452 pàgines i 24,95 € 3/97

Rànquing setmanal del Gremi d'Editors de Catalunya i LibriData
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

UN TAST
DE CATALÀALBERT PLA
NUALARTUs he d'explicar
“una cosa molt gran”

El dia 1 d'octubre l'entitat bancària que concedeix hipoteques a líders podemites, fins al punt que un digital de la Caverna li diu “la Caja separatista”, m'envia un mail titulat “T'ho explico o m'ho callo?”. Horroritzat pel títol, el clico i hi apareix la foto d'una noia amb els ulls esbatanats i aquest text: “Ai, Albert... quin dilema! T'hem d'explicar una cosa molt gran, però hauràs d'esperar al dilluns”. La publicitat deu haver costat pasta i el disseny és impecable. ¿Com és possible que lingüísticament sigui tan grollerament lamentable? ¿No els fa mal això? Si tots els clients fossin com jo, sens dubte, però quants senten trepitjada la seva identitat llegint el missatge?

Cal tenir zero estima pel català per rebregar-lo tant en tan poc espai.

Aquest “o m'ho callo” calca servilment “o me lo callo”. Un “o ho callo” seria correcte però postís. Bastant millor seria “o callo” i ja per a nota “o no te'n dic res”. La “cosa molt gran” calca “algo muy grande”. Literalment podria ser “una gran cosa” o bé “una cosa molt grossa” i, sent més genuïns, “Te n'hem d'explicar una de grossa”. I “hauràs d'esperar al dilluns” ha de ser “...fins dilluns”. Tot apunta que la “Caja separatista” ha encarregat la campanya a una agència que treballa en castellà (o anglès) i que, un cop

NO VOLEN SABER QUE UN TEXT CREATIU MAI ES POT TRADUIR PEL BROC GROS SI ETS UNA MICA PROFESSIONAL

feta, la catalanitzava via traductor de Google, però és que ni això: el tercer error no el fa ni el Google.

Hi ha *marquetinians* amb valors tan neoliberals que saber coses els fa com nosa. Exhibeixen una ignorància granítica, profunda, tossuda. No saben que traduir és un ofici i que un text creatiu mai es pot traduir pel broc gros si ets professional. I els deu fer ràbia que fer la campanya també en català l'encareixi i els retalli guanys. Pel que fa al client, si és una gran empresa, s'allunya poc d'aquests valors. Ni la publicitat més emblemàtica és aliena a aquest menyspreu pel català. ¿O és que algú que parla el central de Julio Manrique al famós anunci de Free Damm havia dit mai que una cervesa o el que sigui “té un sabor diferent”, és a dir, “tiene un sabor diferente” (“té un gust diferent”)? ♦♦